

Det er ikke gjort, fordi der opstilles en Paastand, som ikke kan løses, eller fordi man deri vilde lægge en Paastand om noget, som jo slet ikke kan løses ad Lovgivningens Vej, men er et rent juridisk og historisk Spørgsmaal, om Kirkens eller Statens Ejendomsret, og det var netop i Erkendelse af, at Udgangspunktet maatte være, at det er Staten, der har Ejendomsretten, at man for det første af praktiske Grunde fastholdt dette, fordi det Ministerium, der havde med Udgiften at gøre, og saa maatte have Indtægten, og fordi det vilde være at flytte en hel Uddeling af Kultusministeriet over i Finansministeriet, hvis noget andet skulde realiseres, og dernæst fordi der skulde gives derved en Sikring — naturligvis ikke en grundlovmæssig Sikring, men kun en Lovmæssig Sikring — for, at disse Midler, som nu anvendes af Staten til Kirkens Behov — i alt Fald ikke saa længe de stode paa den Maade — ikke skulde bruges til andre, Kirken uvedkommende Djemed. Jeg mener, at man nødvendigvis maa fastholde, for at ikke Kirken som Helhed skal komme til at lide Skade ved denne Reform, denne Betingelse, at Centralfondens skal være et særligt Fond, hvoraf jo aldeles ikke følger, at den ikke skulde komme under Rigsdagens eller Lovgivningsmagtens eller Finanslovgivningens Herredomme og Raadighed, men tværtimod det modsatte, tværtimod vil det jo have sine Analogier inden for Kultusministeriets Budget, hvorledes et saadant Kirkefond skulde være. Men det er den mere formelle Side af Sagen.

Dernæst er der et andet Hovedpunkt i dette Lovforslag, som aldrig er blevet godkendt af Regeringen eller Landstinget, og som vil medføre, at Forslaget bliver til Skade for Kirken, vil medføre, at Kirken kommer til i Tidens Løb at lide Skade paa sine Indtægter, det er nemlig Slutningen af § 2, som indeholder et Paalæg til Finansministeren om den nofsom bekendte Ting: Afsløsning af Tienden, og Afsløsning af Tienden betyder i Virkeligheden, at det kirkelige Fond, som jeg nu bruger til Beteenelse for de Midler, hvoraf det kirkelige Behov og særlig Geistlighedens Lønninger skulle afholdes, bliver fiksret efter, hvad Tienden i Djeblikket er værd, og dermed kommer til at undvære den successive Stigning, som det ved, at Tienden bevares som saadan, vil opnaa. Det er derfor noget, der vil være til Skade for, virke til Afgang i det kirkelige Fonds forventede Indtægter og vil være en Hindring, mener jeg, for at det overhovedet kan ventes, at Forslaget kan føres til Ende,

hvis det fastholdes. — Saa er der Spørgsmaalet om Præstegaardsavlingernes Reduktion, hvorom jeg jo før bemærkede, at set fra Præsternes Standpunkt eller med Hensyn til deres Lønninger er der Rimelighed for at gennemføre det under visse Forsigtighedsregler, men det maa saa ske — efter min Overbevisning — atter med Garanti for, at det kirkelige Fond, eller Lønningsmidlerne som Helhed, ikke lider Tab, og det kan jeg ikke se rettere end, at dette Forslag gaar ud paa eller vil medføre, at der lides Tab for Kirken eller for Lønningsfondet som Helhed. Skal nemlig dette ikke lide Tab, saa maa det, som nu anses for overskødt ved de enkelte Præstefald, med hele sit Udbytte, med hele den Værdi, det repræsenterer, gaa ind i det kirkelige Fond. Men det have Forslagsstillerne vistnok ikke tænkt sig, at det skal, men kun med den reducerede Værdi og dette med særligt Hensyn til, at der derved kan vindes en Fordel for Husmandstanden. Nu er det meget rigtigt, som den ærede Ordfører for Forslagsstillerne (Clausen) bemærkede, at den Tanke, at anvende de Præstegaardsjorder, som anses for overskødige, til Husmandslokker, kom frem i forrige Samling, og jeg udtalte den Gang og gentager det nu, at i og for sig har jeg ikke noget imod den Tanke. Det er jo i øvrigt ikke nærmest min Opgave at vurdere dette formaals Betydning, det er jo nærmest et indenrigsministerielt Spørgsmaal, men i og for sig kan jeg sympatisere med Tanken i Almindelighed og skal altsaa ikke fra den Side lægge Hindringer i Vejen for et Resultat. Men hvad jeg allerede den Gang fastholdt og ogsaa nu maa gentage, er, at det kun sker under den Forudsætning, at det man nu vil gøre for Husmændene, ikke maa være til Skade for det kirkelige Fond. De overskødende Præstegaardsjorder maa med deres hele og virkelige Værdi gaa ind i det kirkelige Fond, og skal der saa gøres Offer yderligere for Husmændene i Retning af, at de kunne saa disse Jorder billigere end efter Markedspris, maa det ikke være Kirken eller det kirkelige Fond, som lider Tab derved, men Kommunerne, Staten eller noget lignende. Men andet kan jeg ikke lægge ind i § 10, end at det er det, man tænker sig, idet der skal fastsættes en Gennemsnitspris af 4000 Kr. pr. To Hartkorn, hvormed disse Jorder skulle gaa ind i Statskassen. Det vil altsaa være et Angreb paa det Princip, jeg mener her maa fastholdes. Jeg udtalte ogsaa i Fjor i Anledning af det samme Spørgsmaal, at den Afhændelse, der finder Sted, maa — og det blev ogsaa stærkt fastholdt af Landstinget i